

Mineviku õppetunnid ökosüsteemide taastamisel

Triin Reitalu

Maastike Ökoloogia töörühm

Tartu Ülikool

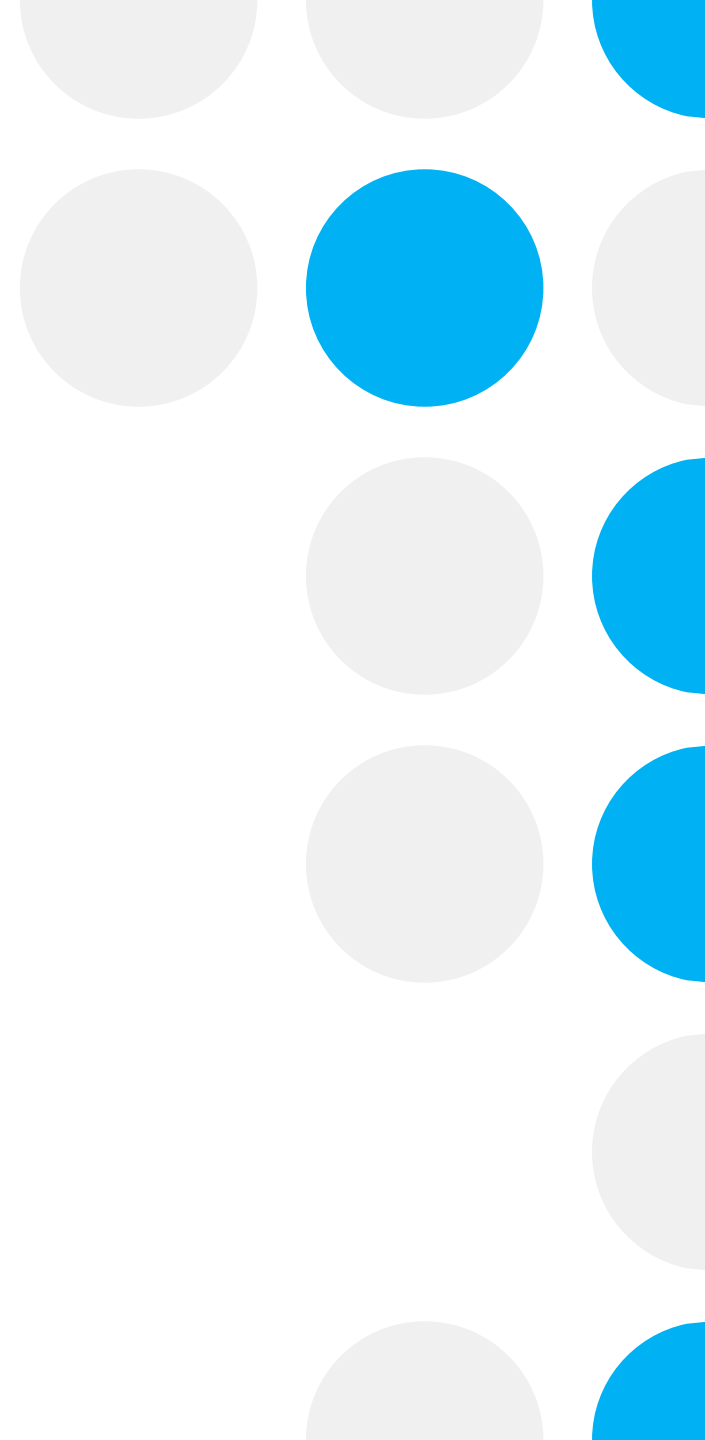
Euroopa Liit
Ühtekuuluvusfond

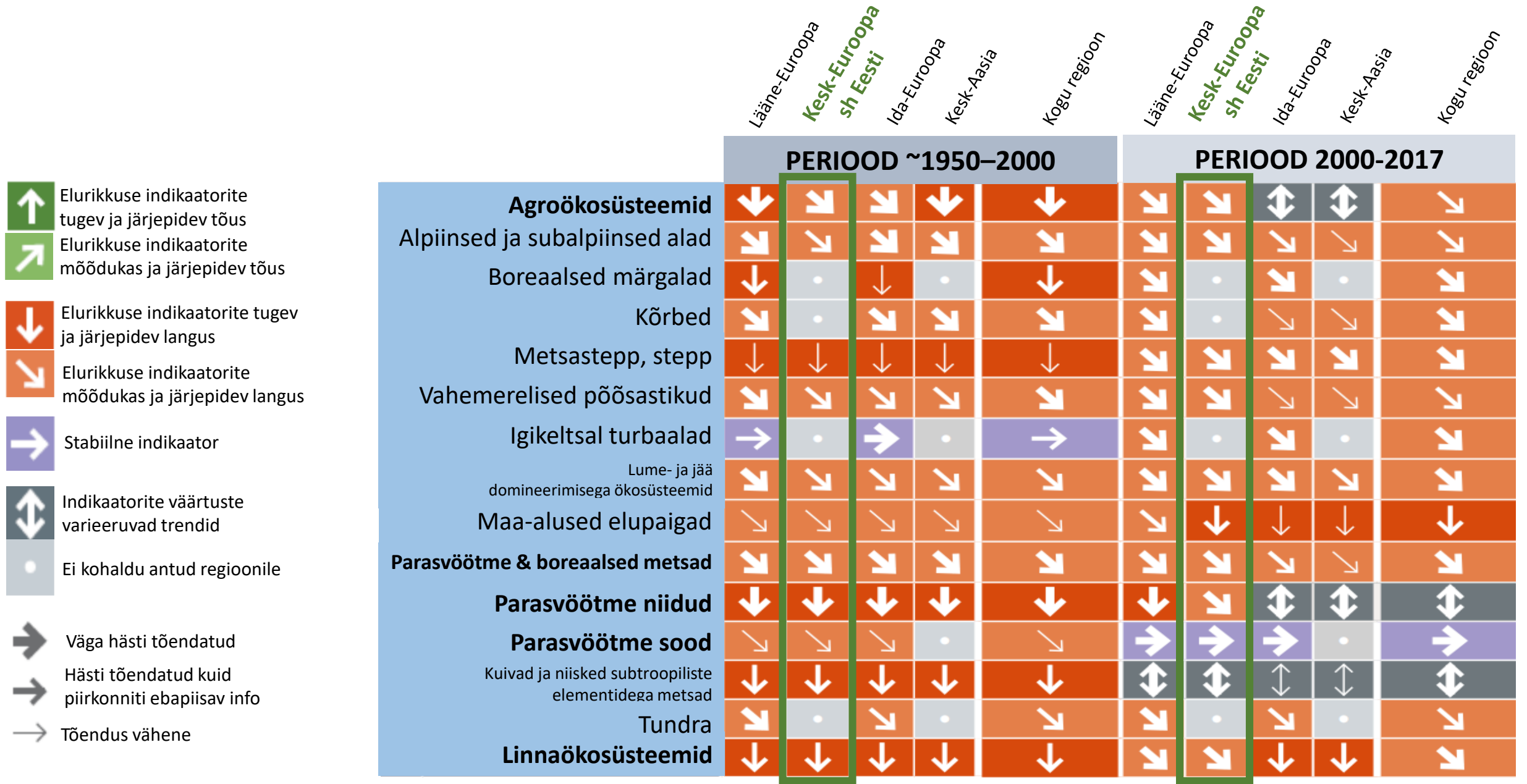
Eesti
tuleviku heaks

Miks taastada?

- Kliimakriis ja elurikkuse kriis
 - IPCC (Valitsustevaheline kliimamuutuste paneel)
ja IPBES (Elurikkuse ja looduse hüvede koostöökogu)
 - Üht ei saa lahendada teiseta
-

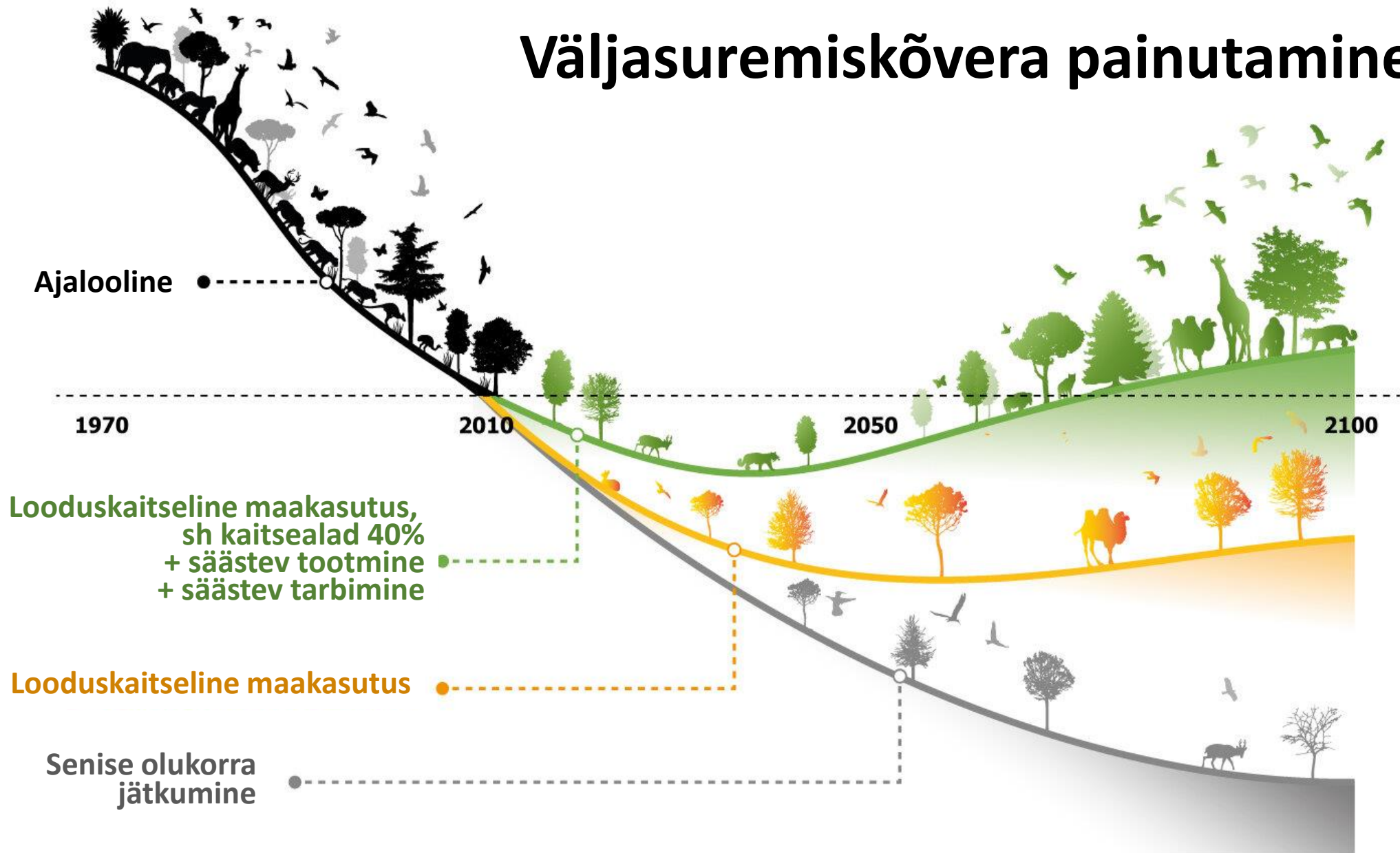

IPBES: Elurikkus Euroopas on pidevas ja tugevas langustrendis

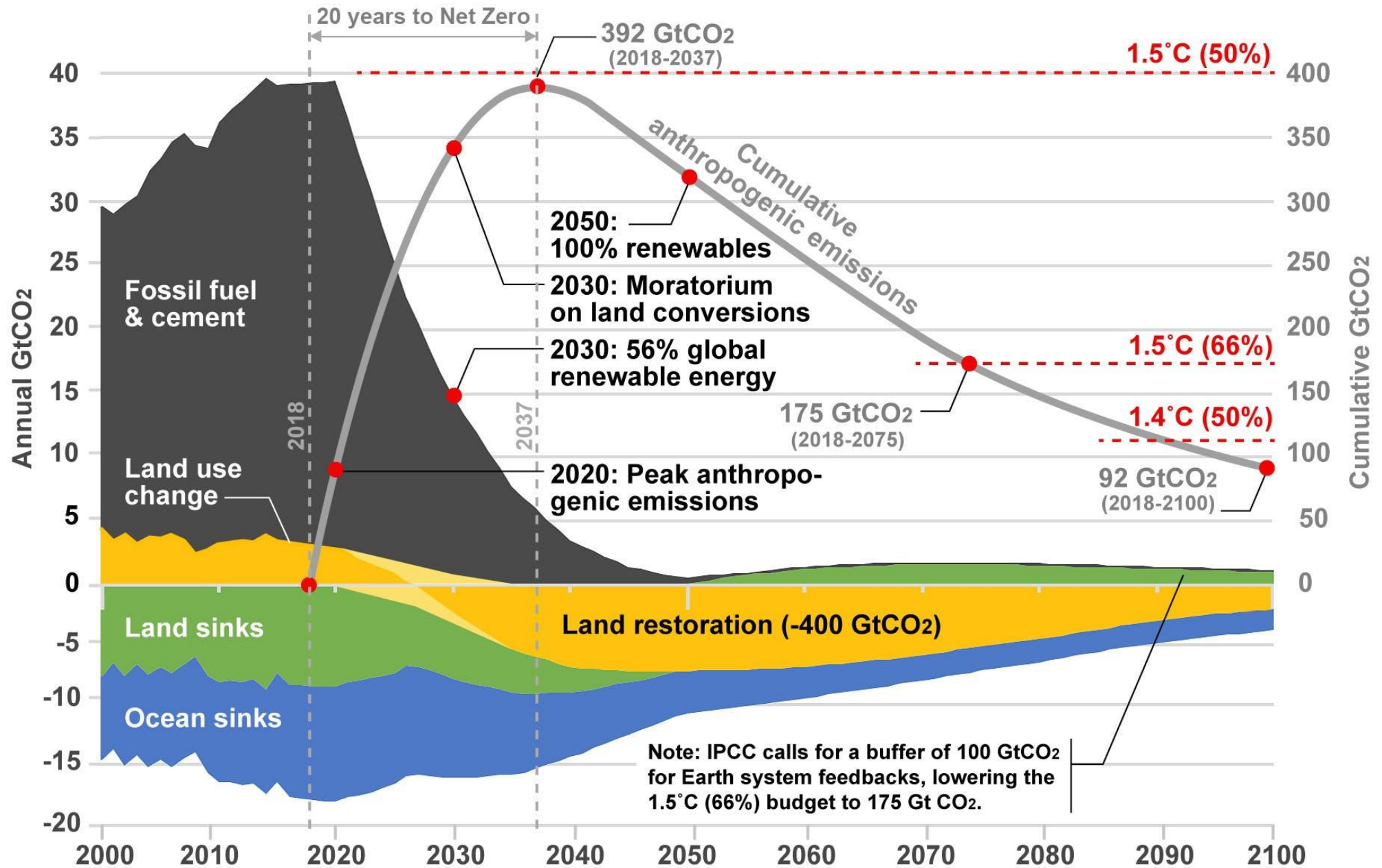
Allikas: IPBES 2018 Euroopa ja Kesk-Aasia aruanne

Väljasuremiskõvera painutamine

This artwork illustrates the main findings of the article, but does not intend to accurately represent its results (<https://doi.org/10.1038/s41586-020-2705-y>)

One Earth Climate Model: LDF1.5C Scenario

Miks taastada?

- Kliimakriis ja elurikkuse kriis
 - IPCC (Valitsustevaheline kliimamuutuste paneel) ja IPBES (Elurikkuse ja looduse hüvede koostöökogu)
 - Üht ei saa lahendada teiseta
 - ÜRO väljakuulutatud taastamise aastakümme 2021-2030
 - Euroopa Liidu looduse taastamise määrus eesmärgiga aastaks 2030 taastada ja parandada 30% halvas seisus olevate ökosüsteemide levikualadest
-

Mida taastada?

Mida taastada?

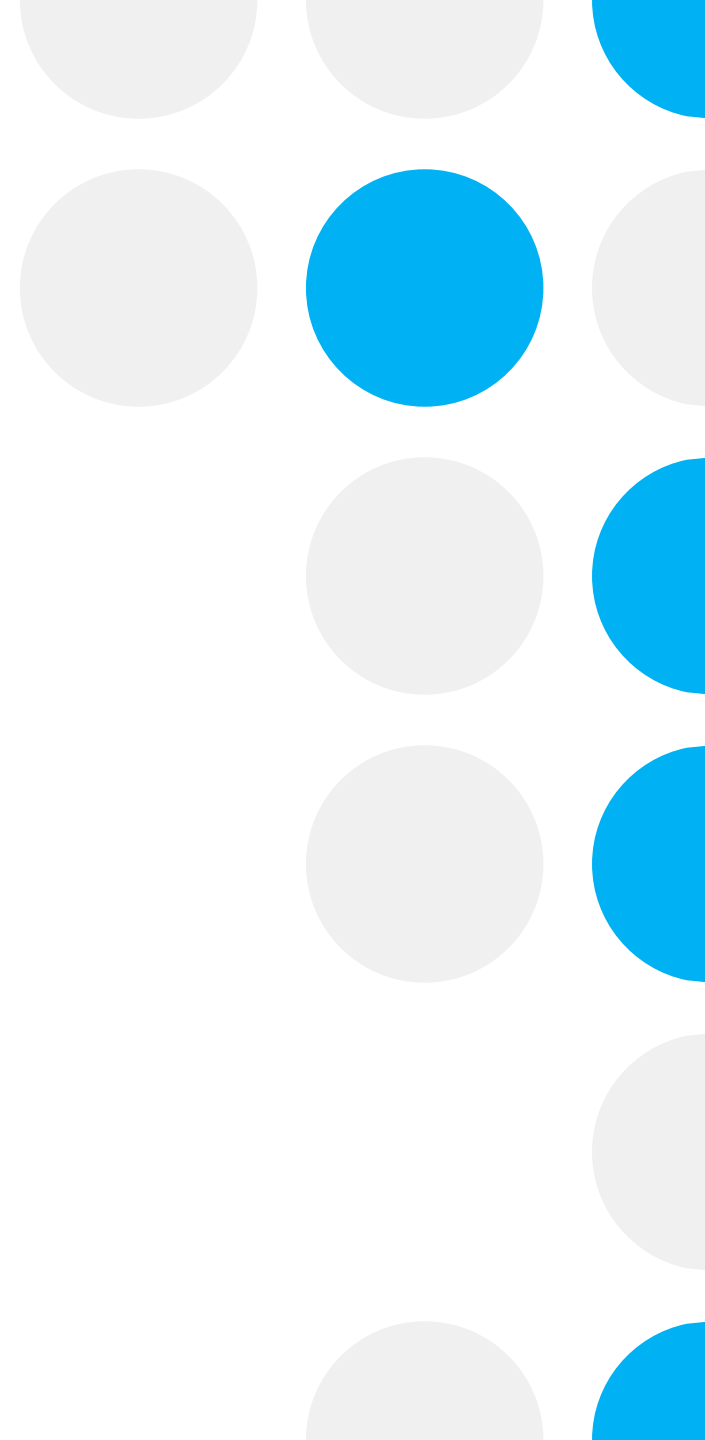

Mida taastada?

Mida taastada?

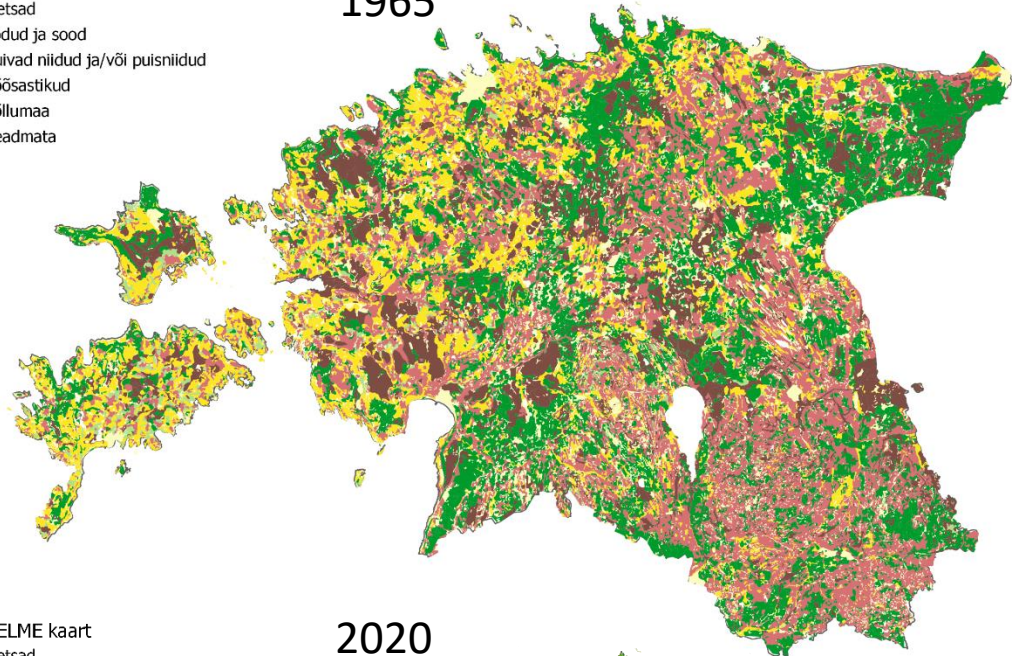
- Nihkuva baastaseme sündroom
 - Ajaloolised kaardid
 - Paleoökoloogilised uuringud
 - Maastiku skaalas lähenemine
-

ENSV taimkattekaart (Laasimer 1965)

- Metsad
- Lodud ja sood
- Kuivad niidud ja/või puisniidud
- Pöösastikud
- Põllumaa
- Teadmata

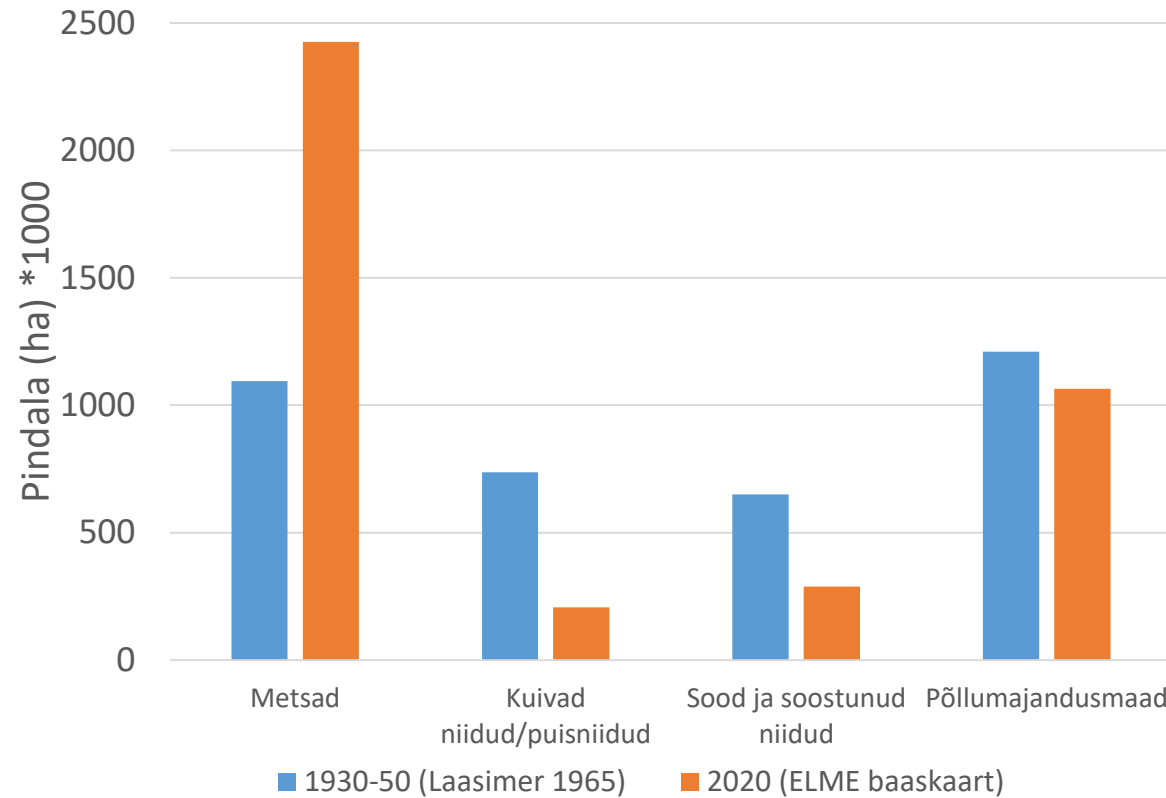
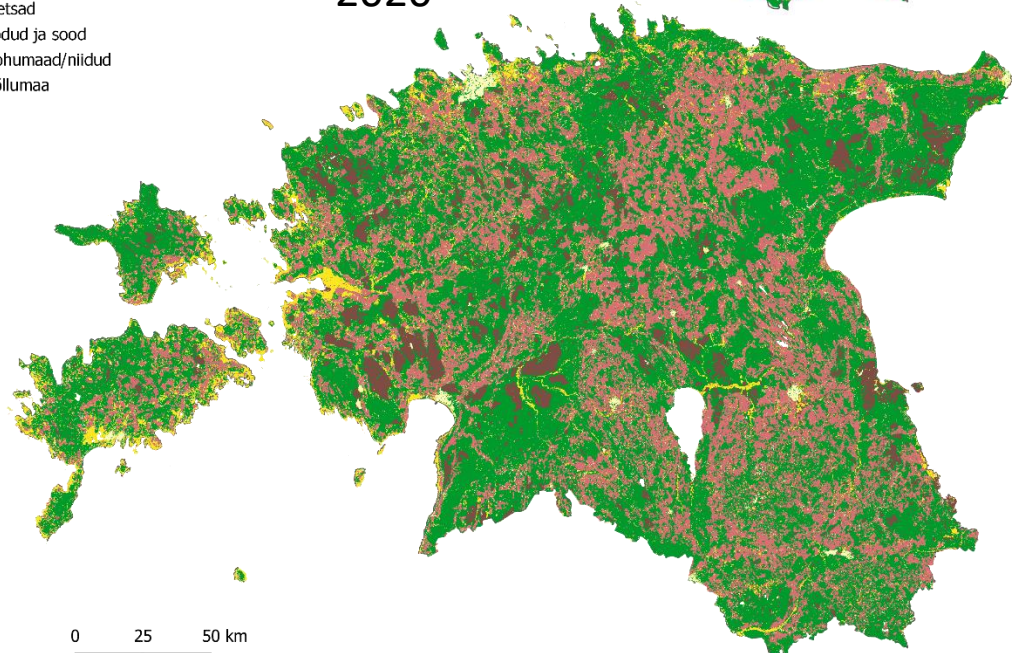
1965

2020 ELME kaart

- Metsad
- Lodud ja sood
- Rohumaad/niidud
- Põllumaa

2020

1960-1970ndad, Lõu loopealne, Sõrve säär

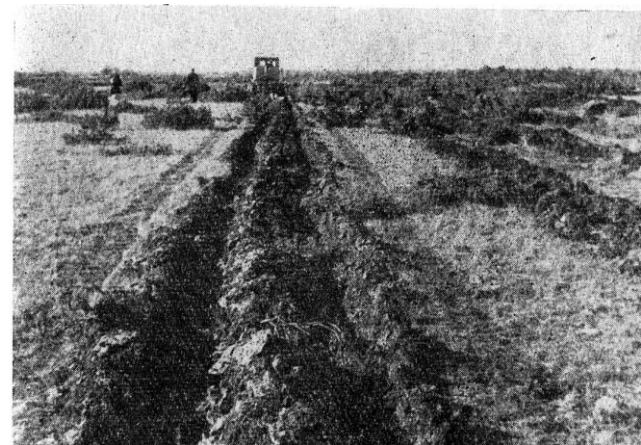

ca 2010 Lõu loopealne, Sõrve säär

2020, Sõrve säär

Tagamõisa metsastatud niit 2020

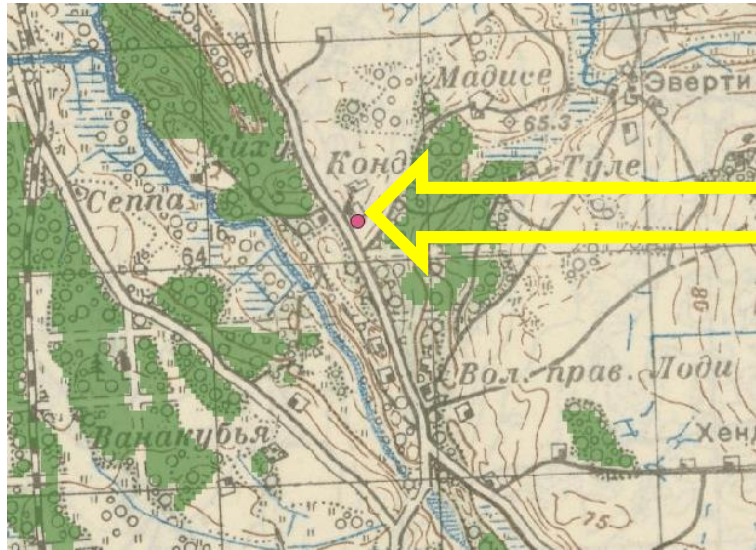

Kaar, E. 1961 Looaladja nende kasutamine

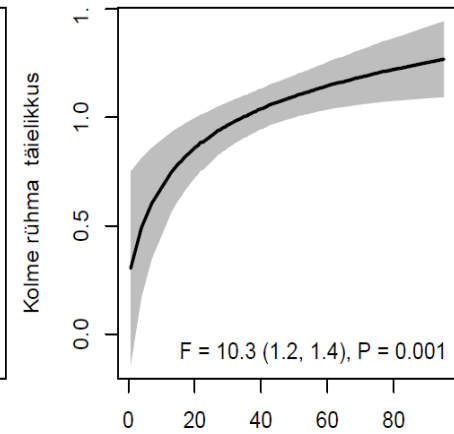
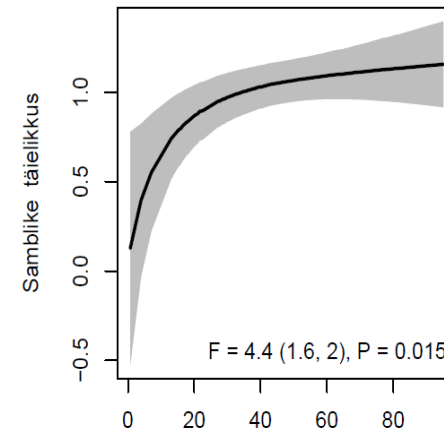
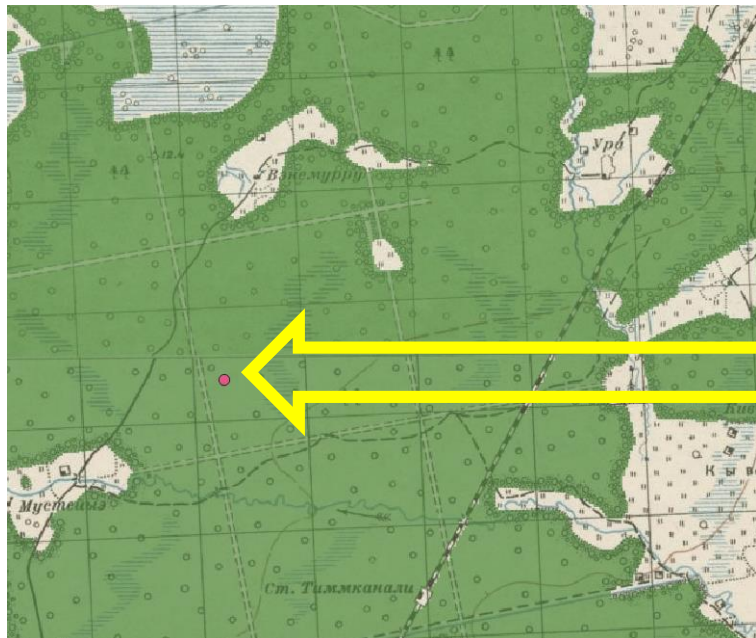
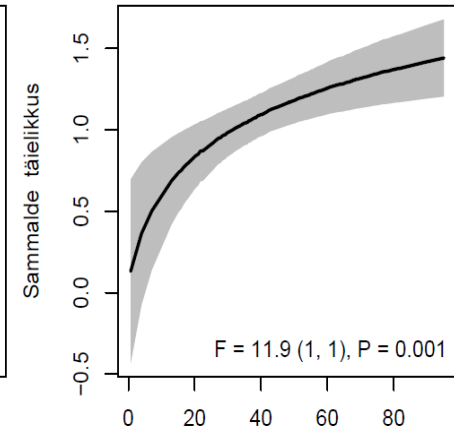
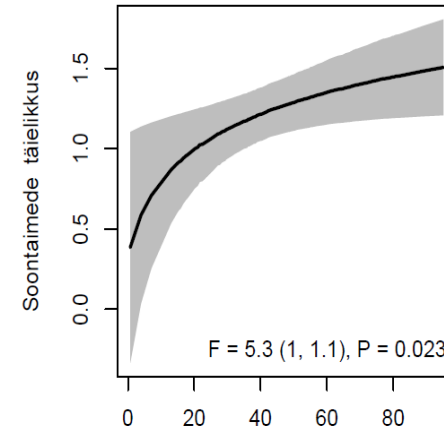
Helm 2021. Kas puuistutamine saab olla kliimalahendus. Vikerkaar

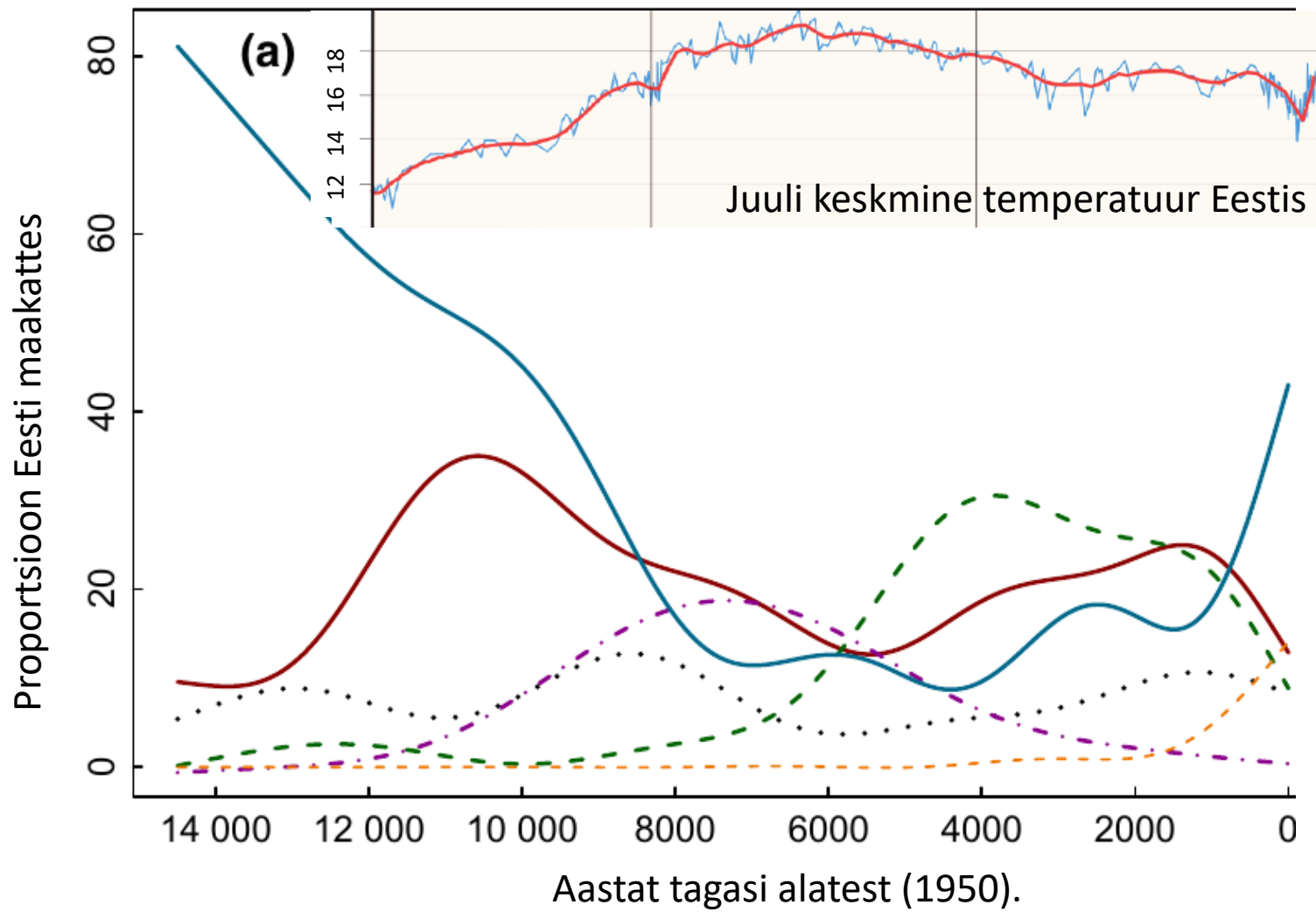
Maastike ajalugu on tähtis

Metsasus 1935

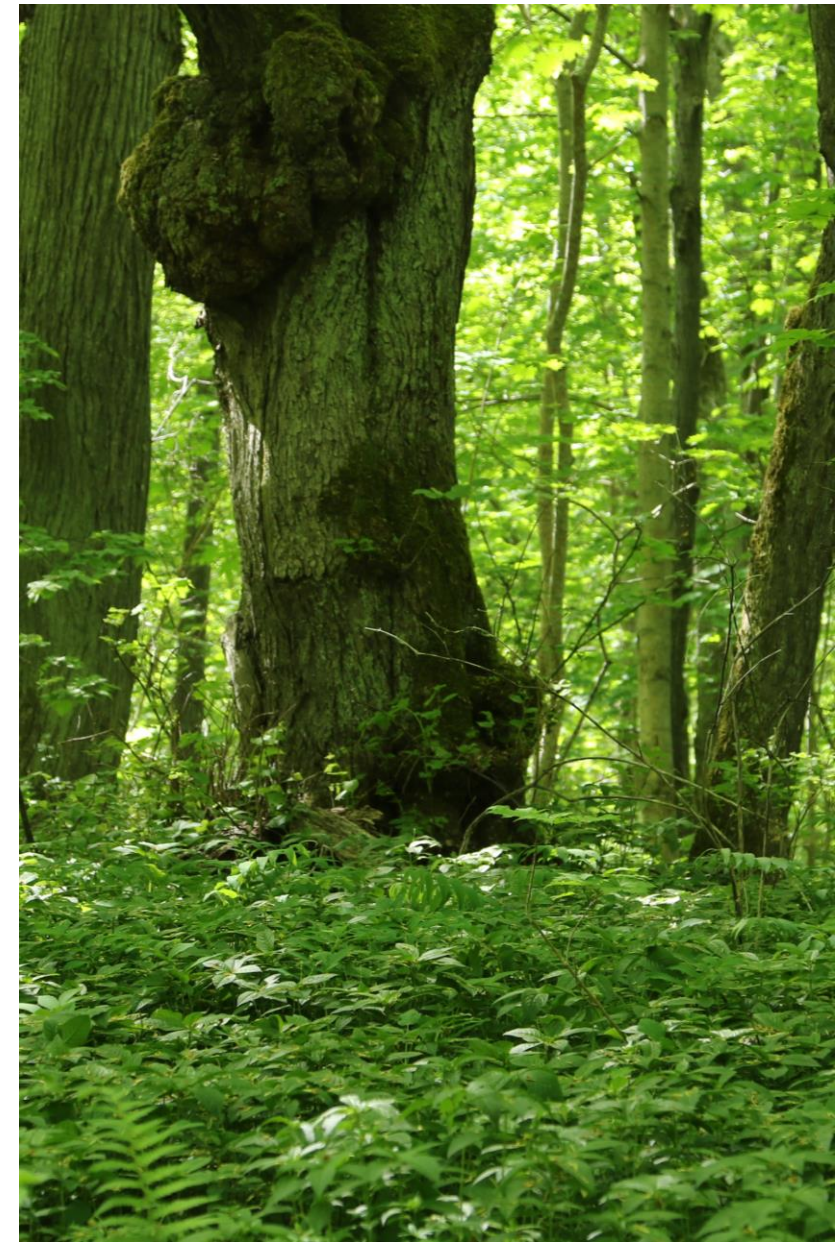

Sama koht 2018

- Kask
- - Kuusk
- Mänd
- Jalakas
- Rohttaimed
- - Teraviljad

Rohemeeter

Rohemeeter - maastike elurikkuse hindaja

Saa teada, kui loodussõbralik on sind ümbritsev maastik ning mida saad
ümbruskonna elurikkuse heaks teha

Mõõtma

Loe Rohemeetrist lähemalt

Rohemeeter on Tartu Ülikooli ökoloogia ja maateaduste instituudi [makroökoloogia](#) tööühma ning [maastike elurikkuse](#) tööühma välja töötatud rakendus, mis aitab keskkonnanägemusi, maastikustruktuuri ning ökoloogilisi indekseid arvestades hinnata maastiku tuge elurikkuse säilimisele.

Rohemeeter

Mõõtmiseks vali kaardil asupunkt

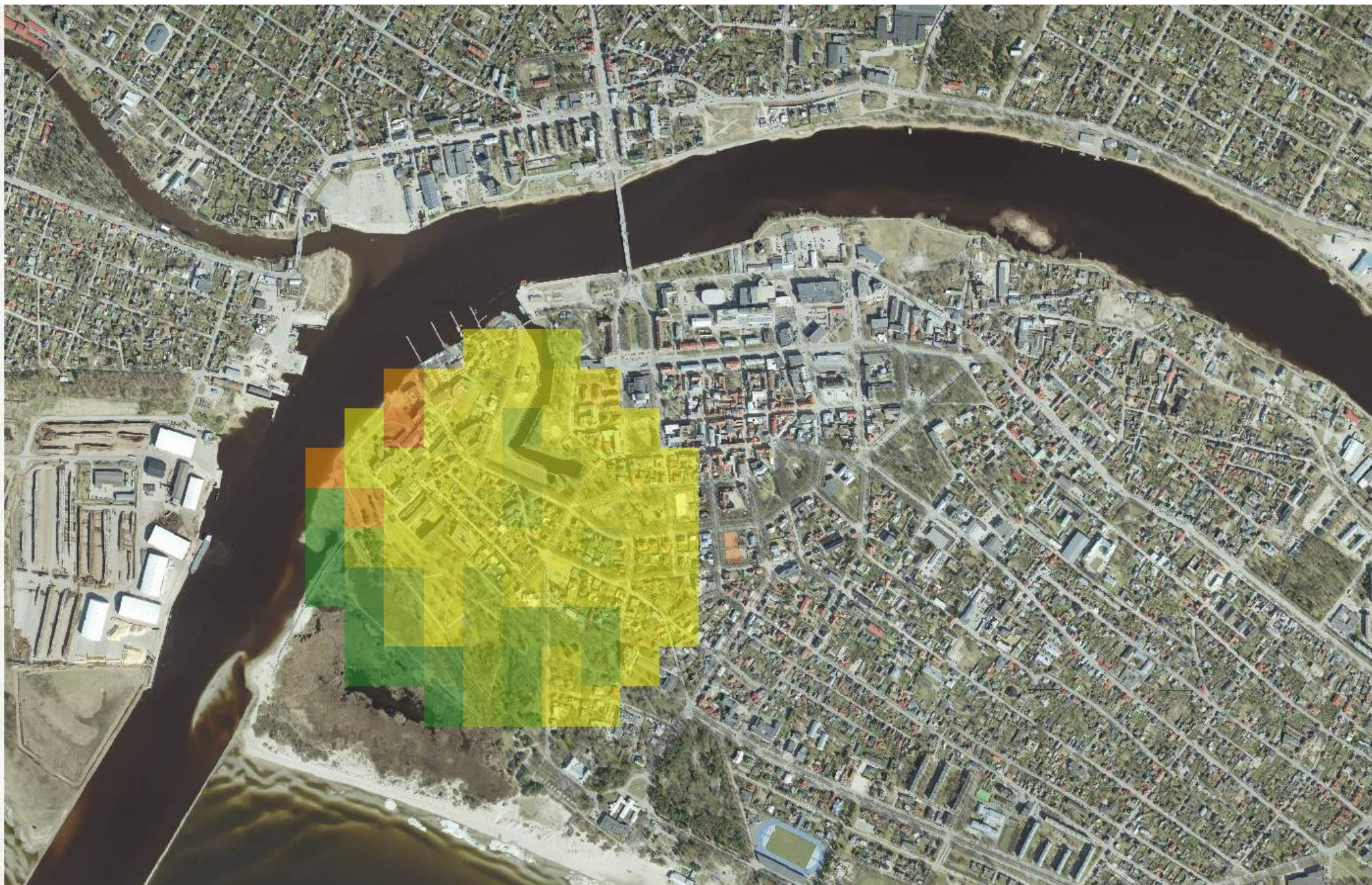
Ümbruskonnas on valdavalt asulad. Maastiku sobivust siinsetele elupaikadele omase elurikkuse säilimiseks hindab Rohemeeter siin mõõdukaks. Siin on Pärnu rannapark, Munamäe park, Valli park, Pärnu rannaniidu looduskaitseala ning Pärnu jõe hoiuala (Pärnu). Siin on leitud looduskaitsealuseid liike (sile kardhein, hink, emaputk).

Mis on ● hästi ja mis ● murettekitav:

- NBI Asulate ja linnade kohta saadud hinnang ei ole üks-ühele looduslike aladega võrreldav. Asulates hindab Rohemeeter elurikkuse tuge linnalooduse vaatenurgast. Eestis on palju liike, kellele asulad ei ole kunagi sobivaks elupaigaks, kuid on ka neid, kellele inimese lähedus sobib kui muud tingimused on soodsad. Just linnalooduse käekäiku Rohemeeter asulates hindabki.

- Kõvakatttega pinnad on elurikkuse jaoks väga ebasoodsad. Igal aastal kaetakse ka Eestis aina rohkem varasemalt rohelse päralt olnud pinda, keskmiselt üle Eesti 150 ruutmeetrit iga ruutkilomeetri kohta aastas, linnades ja asulates oluliselt rohkem.

- Sõltuvalt nende looduslikkusest võivad õuealad ja aiad elurikkust rohkem või vähem toetada. Kui õuealal on palju

Kokkuvõtteks

- Kliima ja elurikkuse kriis on ühe mündi kaks poolt ja neile tuleb läheneda ühtselt, ühe kriisiga tegeledes ei tohi teist unustada
 - Tagasivaade maastiku lühemasse ja pikemasse ajalukku võimaldab teha mõistlikke taastamisotsuseid
 - Taastamisele tuleb läheneda maastiku põhiselt
-

